

۲
میهنبنزین سهمیه‌ای گران نمی‌شود
اظهارات سخنگوی دولت۳
افقباز تنظیم قدرت
پیشنویز ائتلاف سودانی۶
توسعهزخم عمیق
تاثیر تحریم بر زندگی و کار۷
کوچهآئینه رنج
به یاد فواد شمس

بیم‌ها و امیدهای هوش مصنوعی

رضا داوری اردکانی و سیدمصطفی محقق داماد
از مبانی فلسفی هوش مصنوعی سخن گفتند

۴
کافه

یادداشت روز

در مسیر عقلانیت سیاسی

نگاهی به انتخابات پارلمانی عراق

فریدون مجلسی

تحلیلگر مسائل بین‌الملل

ششمین دوره انتخابات پارلمانی عراق پس از سقوط رژیم بعث صدام طی دو مرحله در روزهای یک‌شنبه و سه‌شنبه در سراسر این کشور برگزار شد؛ انتخاباتی که بسیاری آن را نقطه عطفی در مسیر تثبیت دموکراسی، تقویت نهادهای سیاسی و حرکت به سوی توسعه و ثبات پایدار می‌دانند. اهمیت این انتخابات در شرایطی دوچندان می‌شود که مردم عراق سال‌ها تجربه‌های پرهزینه‌ای از خشونت، جنگ داخلی، تروریسم و بی‌ثباتی سیاسی را پشت سر گذاشته‌اند و اکنون بیش از هر زمان دیگر در جست‌وجوی آرامش و امنیت هستند.

جامعه عراق، که آثار ویرانی‌های گسترده در سوریه و منطقه را به چشم دیده است، امروز به وضوح تمایل دارد مسیر تازه‌ای را در پیش گیرد؛ مسیری که بر پایه زندگی عادی، اشتغال پایدار و توسعه اقتصادی بنا شده باشد. افزایش تولید و صادرات نفت تا بیش از ۵ میلیون بشکه در روز و رونق نسبی در جنوب عراق، امید تازه‌ای در میان جوانان ایجاد کرده است. آنان دریافته‌اند که رفاه، صلح و مصالحه اجتماعی می‌تواند، جایگزین درگیری و ستیز شود و آینده‌ای روشن‌تر برای کشور رقم بزند.

درس‌های تلخ بمباران‌های موصل و کشتارهای گسترده در شمال عراق، ذهنیت تازه‌ای در میان مردم ایجاد کرده است. اکنون ارزش زندگی عادی، امنیت خانواده و بهرمندی از رفاه بیش از هر شعار سیاسی در نظر آنان اهمیت دارد. این نگاه جدید به تدریج در میان گروه‌های مختلف سیاسی نیز نفوذ کرده و بسیاری از رهبران دریافته‌اند که برای بقا و اثرگذاری باید با واقعیت‌های جدید سازگار شوند و از مسیر سیاست عقلانی و اقتصاد پویا، نقش خود را در جامعه تثبیت کنند.

در فضای کنونی، مقایسه وضعیت عراق با همسایگان شمالی و جنوبی، ذهنیت تازه‌ای در افکار عمومی ایجاد کرده است. مشاهده پیشرفت و رفاه در کشورهایی چون ترکیه، کویت و عربستان، عراقی‌ها را به این باور رسانده که مسیر توسعه و قدرت از راه آرامش، همکاری و تعامل سازنده می‌گذرد. در عین حال، آگاهی از مشکلات اقتصادی در ایران و تجربه جنگ‌های اخیر، آنان را به این نتیجه رسانده که ثروت ملی باید در مسیر رشد و ثبات به کار گرفته شود نه در میدان‌های درگیری و نزاع.

در چنین شرایطی به نظر می‌رسد، جریان‌های افراطی و حامیان خشونت در این انتخابات با استقبال چندانی مواجه نخواهند شد. مردم عراق از هر جریان تندرویی که کشور را به سوی جنگ داخلی یا تقابل قومی سوق دهد، رویگردان شده‌اند. پیروزی جریان‌هایی همچون ائتلاف السودانی یا نوری المالکی نیز تنها زمانی پایدار خواهد بود که بر محور عقلانیت، توسعه و دفاع از منافع ملی همه اقوام و مذاهب حرکت کنند.

رهبران امروز عراق برخلاف گذشته، تجربه سقوط صدام، جنگ‌های داخلی و هزینه‌های سنگین افراط‌گرایی را از نزدیک لمس کرده‌اند و به خوبی می‌دانند که بازگشت به سیاست‌های تندروانه، کشور را بار دیگر در معرض فروپاشی قرار خواهد داد. آنان اکنون در پی تثبیت جایگاه عراق در تعاملات جهانی هستند و تلاش دارند با حفظ هویت ملی و مذهبی خود، ارتباطی سازنده با جهان و منطقه برقرار کنند. عراق امروز در آستانه فصلی تازه قرار گرفته است؛ فصلی که در آن مردم خواهان زندگی عادی، امنیت و رفاه‌اند و رهبران نیز به ضرورت عقلانیت سیاسی و مصالحه اجتماعی پی برده‌اند. اگر روند کنونی ادامه یابد، عراق می‌تواند از کشوری بحران‌زده به الگویی موفق از بازسازی و ثبات در جهان عرب تبدیل شود. آینده این کشور بیش از هر چیز به تصمیم مردم و نخبگان برای دوری از تندروی و تمرکز بر توسعه بستگی دارد؛ آینده‌ای که این بار نه از صدای گلوله بلکه از صندوق رأی آغاز خواهد شد.

مشروعیت آمریکایی!

تروریست دیروز که روزگاری در لیست سیاه قرار داشت و علیه امنیت جهانی فعالیت می‌کرد امروز با لبخند در اتاق بیضی، عکس یادگاری می‌گیرد و مهر تأیید واشنگتن را دریافت می‌کند!
سازندگی به این موضوع پرداخته است

ابوالفضل خدایی

گروه بین‌الملل

شمار می‌رود. این دیدار نه تنها مسیر چند دهه روابط دوجانبه واشنگتن و دمشق را به شکلی بنیادین دگرگون کرد بلکه محاسبات ژئوپلیتیکی گسترده‌تری را در خاورمیانه تحت تأثیر قرار داد. پیامدهای این ملاقات برای سوریه، آمریکا و حتی متحدان منطقه‌ای و بین‌المللی آنها اهمیت فراوانی دارد و نشان‌دهنده بازنگری جدی در سیاست‌های پیشین واشنگتن و فاصله گرفتن از چارچوب‌های ایدئولوژیک سنتی

است. چالش اصلی تحلیلی این رویداد، پذیرش و استقبال رئیس‌جمهور آمریکا از شخصی است که زمانی به القاعده وابسته بود و واشنگتن او را به عنوان «تروریست بین‌المللی» معرفی کرده و جایزه ۱۰ میلیون دلاری برای دستگیری او تعیین کرده بود. این رویکرد، خروج آشکار از چارچوب «جنگ علیه ترور» پس از ۱۱ سپتامبر را نشان می‌دهد و تحولی عملی در سیاست خارجی ایالات متحده محسوب

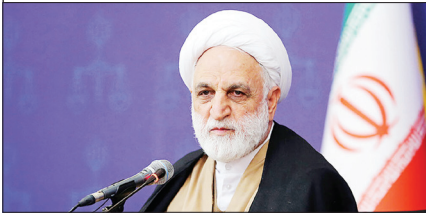
می‌شود؛ تحولی که منافع فوری و ملموس ژئوپلیتیکی را بر ملاحظات ایدئولوژیک و اخلاقی سنتی اولویت می‌دهد. به بیان دیگر سیاست خارجی ترامپ در این مورد آشکارا ماهیتی معامله‌محور پیدا کرده است؛ جایی که دستاوردهای کوتاه‌مدت و ملموس در صدر قرار می‌گیرد و هنجارهای دیرینه دیپلماسی، حداقل در این نمونه خاص، کنار گذاشته می‌شوند.

ادامه در صفحه ۳

قضائی

نفاق علیه انسجام ملی

سخنان محسنی‌اژه‌ای درباره کسانی که علیه معیشت مردم رفتار می‌کنند

گروه سیاسی: رئیس قوه قضاییه با اشاره به ضرورت حفظ انسجام و امنیت ملی از مقامات قضایی سراسر کشور خواست با همکاری دستگاه‌های اطلاعاتی و انتظامی نسبت به شناسایی و برخورد قانونی با جریان‌های سازمان‌یافته و مرتبط با بیگانگان که به گفته او در ترویج بی‌حجابی و برهنگی نقش دارند، اهتمام ویژه داشته باشند. به گزارش مرکز رسانه قوه قضاییه، حجت‌الاسلام‌المسلمین غلامحسین محسنی‌اژه‌ای روز گذشته در نشست شورای عالی قوه قضاییه با رؤسای کل دادگستری‌ها و دادستان‌های مراکز استان‌ها تأکید کرد که این جریان‌ها به شکل برنامه‌ریزی شده در پی گسترش ناهنجاری‌های اجتماعی هستند و لازم است، مقابله با آنها نیز «با برنامه و هماهنگی دقیق» انجام شود.

او با بیان اینکه «عامل دشمن تنها کسی نیست که اقدام‌آپذایی انجام می‌دهد»، افزود: «هر کس که در جامعه ایجاد نفاق می‌کند یا آگاهانه به معیشت مردم فشار می‌آورد، خواسته یا ناخواسته در زمین دشمن بازی می‌کند.» رئیس عدلیه تأکید کرد که حفظ انسجام ملی مهم‌ترین راه مقابله با این‌گونه توطئه‌هاست.

محسنی‌اژه‌ای در بخش دیگری از سخنانش بار دیگر از مقامات قضایی خواست از نهادهای امنیتی و انتظامی بخواهند تا در شناسایی و رصد شبکه‌هایی که به گفته او در توسعه بی‌حجابی، برهنگی و سایر ناهنجاری‌های اجتماعی نقش دارند، «اهتمام مضاعف» به خرج دهند. او گفت: «پس از شناسایی عناصر این جریان‌ات، مقامات قضایی باید وفق قانون با آنها برخورد کنند. این گروه‌ها با برنامه پیش می‌روند بنابراین ما نیز باید برای مقابله با آنان با برنامه عمل کنیم».

رئیس قوه قضاییه ضمن تأکید بر نقش دستگاه قضایی در حفظ نظم اجتماعی بر لزوم تقویت پیوند و همگرایی میان نهادهای استانی و قضایی تأکید کرد و گفت: «مقامات قضایی باید در صف مقدم خدمت به مردم باشند و از هیچ تلاشی برای کاستن از مشکلات آنان دریغ نکنند».

محسنی‌اژه‌ای همچنین به چالش‌های مالی و ساختاری دستگاه قضا اشاره کرد و گفت با وجود محدودیت‌های بودجه‌ای، اولویت باید با پروژه‌هایی باشد که بیشترین تأثیر را در تسهیل امور مردم دارند. او تأکید کرد که رؤسای دادگستری‌ها باید حضور میدانی فعال‌تری در استان‌ها داشته باشند و مشکلات مردم را از نزدیک پیگیری کنند.

در بخش دیگری از سخنان خود، رئیس قوه قضاییه به موضوع تأخیر در پرداخت چک و ابهامات قانونی مربوط به نحوه محاسبه تأخیر تأدیه اشاره کرد و از مراجع قضایی خواست، پیشنهادهای خود را برای اصلاح احتمالی قانون ارائه دهند. او گفت ممکن است نیاز باشد در صورت ادامه اختلاف برداشت‌ها، قانون مربوطه اصلاح شود.

در ادامه این نشست، حجت‌الاسلام حمزه خلیلی، معاون اول قوه قضاییه، گزارشی از روند اجرای «سند تحول و تعالی قضایی» ارائه کرد. به گفته او، از ابتدای سال ۱۴۰۳ تا کنون، اجرای این سند به پیشرفت ۴۲ درصدی رسیده و پیش‌بینی می‌شود تا پایان سال، اهداف کوتاه‌مدت آن بین ۸۰ تا ۱۰۰ درصد محقق شود.

خلیلی گفت تاکنون ۴۴ جلسه برای پیگیری اجرای سند برگزار شده و ۳۶۲ مصوبه به تصویب رسیده است. او از راه‌اندازی دادگاه‌های صلح، اجرای قانون ثبت رسمی معاملات اموال غیرمنقول، توسعه خدمات الکترونیک قضایی، راه‌اندازی سامانه گزارش فساد و نصب دوربین روی لباس ضابطان به عنوان نمونه‌هایی از اقدامات انجام‌شده، یاد کرد. به گفته او، اصلاح فرآیند دریافت خسارات در تصادفات جرحی و ساماندهی گواهی انحصار وراثت موجب کاهش سالانه حدود ۶۰۰ هزار پرونده ورودی به دستگاه قضایی شده است.

بنزین سهمیه‌ای گران نمی‌شود

سخنگوی دولت می‌گوید: سهمیه اول و دوم بنزین سر جای خودش است

در هفته‌های اخیر، روایت‌های متفاوتی درباره احتمال افزایش قیمت بنزین و اجرای طرح «سه‌نرخ شدن» از سوی برخی نمایندگان مجلس مطرح شده است. با وجود آنکه دولت بارها تأکید کرده هنوز هیچ تصمیم قطعی درباره زمان یا میزان افزایش قیمت بنزین اتخاذ نکرده اما اظهارات پراکنده برخی نمایندگان، افکار عمومی را در ابهام نگه داشته است. سیدکامل تقوی‌نژاد، دبیر هیأت دولت، روز گذشته در حاشیه جلسه هیأت دولت درباره سه‌نرخ شدن بنزین گفت: «این موضوع آنگونه که در جامعه مطرح است، انجام نمی‌شود بلکه در برخی سهمیه‌ها از جمله سهمیه خودروهای دولتی تجدیدنظر خواهد شد. البته در رابطه با زمان و نرخ هنوز تصمیمی گرفته نشده و مباحث کارشناسی در جریان است». او همچنین افزود: «بنزین با قیمتی نزدیک به نرخ واردات عرضه خواهد شد». هم‌زمان فاطمه مهاجرانی، سخنگوی دولت نیز در پاسخ به پرسش خبرنگاران درباره این موضوع گفت: «سهمیه اول و دوم سر جای خودش است اما تصمیم‌گیری درباره قیمت بنزین خودروهای لوکس، مناطق آزاد و خودروهای دولتی خواهد بود که زمان اعلام آن متعاقباً مشخص می‌شود. نمی‌توانیم اجازه دهیم، بنزینی که برای دولت حدود ۳۰ هزار تومان تمام می‌شود به صورت قاچاق از کشور خارج شود».

سه نرخ یا بازنگری سهمیه‌ها؟

پیش از این اما گزارشات متناقضی از جلسات مشترک دولت و مجلس توسط نمایندگان ارائه شد. برخی اعضای کمیسیون‌های تخصصی مجلس، از جمله میثم ظهوریان و محمد بنایی، خبر دادند که دولت در جلساتی غیرعلنی پیشنهاد سه‌نرخ شدن بنزین را ارائه کرده است. بر اساس این طرح، بنزین سهمیه‌ای ۶۰ لیتری با نرخ ۱۵۰۰ تومان و سهمیه دوم ۱۰۰ لیتری با نرخ ۳۰۰۰ تومان حفظ می‌شود؛ اما مصرف مازاد یعنی بنزینی که از کارت جایگاه‌ها عرضه می‌شود با نرخ ۵۰۰۰ تومان محاسبه خواهد شد. به گفته ظهوریان «در صورت اجرای این طرح، عرضه بنزین سوپر نیز به بخش خصوصی واگذار می‌شود و ممکن است قیمت آن به حدود ۴۰ هزار تومان برسد». در همین حال معاون اجرایی رئیس‌جمهور در پاسخ به شایعات گفت: «نرخ هر لیتر بنزین برای دولت ۳۴ هزار تومان تمام می‌شود اما برنامه‌ای برای افزایش قیمت نداریم» و تأکید کرد که هدف دولت، کنترل مصرف و کاهش قاچاق سوخت است، نه فشار به مردم. با این حال تعدد گفت‌وگوها و تفاوت لحن مقامات دولتی و پارلمانی باعث شده، افکار عمومی تصویر روشنی از سیاست سوختی کشور نداشته باشد.

مجلس منتقد، دولت محتاط

محمد بنایی، عضو کمیسیون اقتصادی مجلس در واکنش به تصمیمات احتمالی دولت که از سوی سایر نمایندگان مطرح شده

انتخابات

رابطه رای و کرسی

ضوابط، مقررات و فرآیند برگزاری انتخابات تناسبی تشریح شد

گروه سیاسی: ستاد انتخابات کشور با انتشار اطلاعیه‌ای ضوابط، مقررات و فرآیند اجرای «انتخابات تناسبی» در هفتمین دوره انتخابات شوراهای اسلامی شهر تهران، ری و تجریش را تشریح کرد؛ انتخاباتی که به گفته کارشناسان، نقطه عطفی در نظام انتخاباتی شوراهای نخستین تجربه کشور در اجرای مدل تناسبی به

بازتنظیم قدرت

پیش‌بینی می‌شود السودانی و ائتلاف او برنده انتخابات عراق باشند

انتخابات پارلمانی اخیر عراق یک رویداد مهم اما در نهایت غیرتحوّلی در چارچوب سیاسی تثبیت شده کشور به شمار می‌رود. نتیجه این انتخابات کمتر به‌عنوان یک مأموریت قاطع دیده می‌شود و بیشتر به‌عنوان یک بازتنظیم قدرت میان نخبگان موجود است که ریشه در چارچوب مبتنی بر سهمیه‌بندی قومی- مذهبی (محاصصه) پس از سال ۲۰۰۳ دارد. یک نکته کلیدی در تفسیر این انتخابات این است که این فرآیند عمدتاً به‌عنوان ابزار مذاکره در سطح نخبگان عمل می‌کند نه به‌عنوان مکانیسم دموکراتیک مستقیم برای ترجمه اراده مردم به حکمرانی مؤثر. توزیع نهایی کرسی‌ها، زمینه را برای مذاکرات طولانی پس از انتخابات فراهم می‌کند که اغلب در تعیین نخست‌وزیر آینده و تخصیص وزارتخانه‌های تأثیرگذار، حتی پیش از خود رأی مردم، تعیین‌کننده است.

یک نکته تحلیلی مهم، تأثیر تحریم‌ها و تغییرات قانون انتخابات بر سلامت و چشم‌انداز رأی‌گیری است. تصمیم جریان مقتدی صدر برای تحریم انتخابات پس از ناکامی آنها در تشکیل دولت اکثریت در دوره قبلی با وجود بزرگ‌ترین بلوک بودن به‌طور قابل‌توجهی میزان مشارکت رأی‌دهندگان شیعه در برخی مناطق را کاهش داد و فضای حضور صداها

ادامه تیتیریک

ضد سازمان را تنگ کرد. این تحریم همراه با بازگشت به سیستم نمایندگی تناسبی با حوزه‌های انتخابیه بزرگ‌تر عملاً گشودگی دموکراتیکی را که سیستم رأی تک‌انتخابی غیرقابل انتقال (SNTV) پیشین برای نامزدهای مستقل و احزاب اعتراضی دوران تشرین فراهم کرده بود از بین برد. سیستم جدید به نفع ماشین‌های سیاسی بزرگ، پرتمن و تثبیت شده است و قدرت احزاب غالب، به‌ویژه در چارچوب هماهنگی شیعه، را تقویت می‌کند حتی اگر این احزاب در خود انتخابات، فهرست‌های جداگانه ارائه دهند یک استراتژی «تکه‌تکه‌شدگی کنترل شده» برای حداکثر کردن کرسی‌ها پیش از اتحاد مجدد برای تشکیل دولت.

بی‌میلی و ناامیدی گسترده رأی‌دهندگان همچنان یک چالش اصلی در تفسیر مشروعیت دموکراتیک است. با وجود اینکه میزان مشارکت رسمی ظاهراً بالاتر از پایین‌ترین رکوردهای پیشین است، واقعیت این است که بخش بزرگی از واجدین شرایط حتی ثبت‌نام نکرده‌اند و تبلیغات انتخاباتی آشکار با خرید رأی و سیاست‌های معاملاتی همراه بوده که نشان‌دهنده از دست رفتن اعتماد عمومی به توانایی انتخابات در ایجاد تغییرات معنادار، مقابله با فساد گسترده یا بهبود خدمات ضروری است.

مشروعیت آمریکایی!

از منظر سوریه، این دیدار مشروعیتی حیاتی برای احمد الشرع و دولت انتقالی او به همراه دارد؛ دولتی که پس از سقوط بشار اسد به قدرت رسید. تثبیت داخلی و دریافت تأیید بین‌المللی برای این دولت از مهم‌ترین نیازهای آن برای بقای بلندمدت است و دیدار با رئیس‌جمهور آمریکا در این زمینه نقطه عطفی به شمار می‌آید. الشرع، که پیش‌تر به عنوان یک رهبر شبه‌نظامی با سابقه جنجالی شناخته می‌شد، حال با شناسایی رسمی آمریکا و رفع تحریم‌ها می‌تواند، دارایی‌های بلوکه شده را آزاد کند و سرمایه‌گذاری خارجی را به کشور بازگرداند؛ امری حیاتی برای بازسازی سوریه پس از سال‌ها جنگ و ویرانی.

در سوی دیگر، هدف اصلی دولت ترامپ از این دیدار به نظر می‌رسد، ایجاد سوریه‌ای باثبات و بدون اسد است، سوریه‌ای که با منافع کلیدی آمریکا در منطقه همسو باشد. این اهداف شامل مشارکت فعال دمشق در ائتلاف ضد داعش، مهار نفوذ ایران و گروه‌های نیابتی آن همچون حزب‌الله و شاید فراهم کردن زمینه برای توافقات امنیتی با اسرائیل است. ترامپ با توصیف الشرع به عنوان «مردی سرسخت» و رهبری توانمند برای «موفق کردن سوریه» عملاً نشان می‌دهد که در سیاست خارجی خود، تمرکز بر قدرت فردی و روابط شخصی به عنوان اهرم اصلی پیشبرد منافع، اولویت دارد. اقتصاد سوریه، که در طول سال‌های جنگ تقریباً فلج شده، اکنون به شدت به سرمایه‌گذاری خارجی و کمک‌های بین‌المللی برای بازسازی نیازمند است. به همین دلیل، تعلیق تحریم‌های آمریکا، به ویژه تحریم‌های قانون «سزار»، انگیزه‌ای کلیدی برای دمشق ایجاد کرده است. هزینه بازسازی سوریه به برآوردهای صدها میلیارد دلاری می‌رسد و بدون مشارکت سرمایه‌گذاران خارجی، دستیابی به ثبات اقتصادی تقریباً ناممکن است. الشرع در این شرایط از فرصت شناسایی رسمی آمریکا و رفع محدودیت‌های اقتصادی بهره می‌گیرد تا جریان سرمایه را به کشور بازگرداند. با این حال، موقتی بودن تعلیق تحریم‌ها (۸۰ روز) و نیاز به تصویب کنگره برای لغو کامل آن همچنان ابزار فشار مؤثری برای واشنگتن باقی می‌گذارد تا دمشق را به پایبندی به تعهدات امنیتی و سیاسی وادارد.

گفت‌وگوها پیرامون مشارکت سوریه در ائتلاف ضد داعش و احتمال همکاری نظامی با آمریکا، نشانه‌ای از شکل‌گیری محور جدیدی از هم‌راستایی امنیتی در منطقه است. این تحولات می‌تواند به تغییر موازنه قدرت در خاورمیانه منجر شود، جایی که آمریکا در تلاش است تا نفوذ ایران و روسیه را محدود و نقشی فعال در تثبیت منطقه ایفا کند. در این

خزعلی) و چالش ائتلاف السودانی، تعادل قدرت داخلی و در نتیجه نخست‌وزیری آینده را تعیین خواهد کرد. به‌طور مشابه، سیاست‌های سنی همچنان با رقابت مشخص می‌شوند و انتظار می‌رود، چهره‌هایی مانند محمد الحلبوسی نفوذ خود را تثبیت کنند. چشم‌انداز سیاسی کردها که به‌طور سنتی با رقابت /PUK KDP شناخته می‌شود نیز در مذاکرات فدرال تقسیم شده، وارد می‌شود. تفسیر نهایی نتایج انتخابات نه در باره یک برنده روشن بلکه درباره نفوذ نسبی هر جناح برای مذاکره بر سر سهم خود در دولت اجماعی، اجتناب‌ناپذیر است که بدین ترتیب، نظام حمایت سیاسی و ثبات مدیریت شده را حفظ می‌کند، نظامی که در مواجهه با مشکلات عمیق اقتصادی و حکمرانی همچنان شکننده باقی مانده است.

انرژی هسته‌ای

گزارش جدید

گروسی مدعی است، راستی‌آزمایی از وضعیت
غنی‌سازی ایران قابل اجرا نیست

آژانس بین‌المللی انرژی اتمی گفته از زمان حملات تجاوزکارانه رژیم صهیونیستی به ایران، توانسته وضعیت ذخایر اورانیوم با غنای ۶۰ درصد ایران را راستی‌آزمایی کند. رسانه آمریکایی روز چهارشنبه و با استناد به نسخه‌ای از گزارش محرمانه آژانس بین‌المللی انرژی اتمی که به دست این رسانه رسیده، ادعا کرد که این نهاد سازمان ملل متحد از زمان حملات تجاوزکارانه رژیم صهیونیستی و آمریکا به تأسیسات هسته‌ای ایران در جریان جنگ ۱۲ روزه توانسته وضعیت ذخایر اورانیوم با غنای ۶۰ درصد ایران را راستی‌آزمایی کند. در این گزارش که به روایت آسوشیتدپرس رسیده، آمده است که «باید فوراً به وضعیت این مواد با غنای بالا رسیدگی شود». بر اساس آخرین گزارش آژانس در سپتامبر، ایران ۴۴۰.۹ کیلوگرم اورانیوم با غنای ۶۰ درصد در اختیار دارد. «رافائیل گروسی» مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در گفت‌وگوی اخیر خود با آسوشیتدپرس مدعی شده بود در صورتی که ایران تصمیم به نظامی‌سازی برنامه هسته‌ای خود بگیرد، ذخایر لازم برای تولید چندین سلاح هسته‌ای را در اختیار دارد اما تأکید کرده بود که این به معنی آن نیست که ایران در حال حاضر چنین سلاحی دارد. ایران نیز همواره تأکید کرده است که برنامه هسته‌ای‌اش، ماهیت صلح‌آمیز دارد. در گزارش محرمانه آژانس اتمی همچنین آمده که ایران

گفتار: تاریخ فلسفه

نظام‌ساز محافظه‌کار

جایگاه و اهمیت **لایب‌نیتس** در تاریخ اندیشه به روایت **فاطمه مینایی**

گوتفریت ویلهلم لایب‌نیتس، فیلسوف، منطق‌دان، ریاضی‌دان، فیزیک‌دان، حقوق‌دان، تاریخ‌دان و دیپلمات آلمانی قرن هفدهم و هیجدهم بود که نقش به‌سزایی در سیاست اروپای زمان خود بازی کرد. او بنیان‌گذار دستگاه اعداد دودویی و نیز بنیان‌گذار محاسبات دیفرانسیل و انتگرال بود که زمینهٔ بسیاری از پیشرفت‌های بشر شدند.

بهرغم اهمیت و بزرگی اندیشه‌ها و آثار لایب‌نیتس، اما در ایران چندان شناخته‌شده نیست و آثار کمی از او یا درباره‌اش به فارسی ترجمه و تألیف شده است. یکی از این آثار کتاب «فلسفه لایب‌نیتس» نوشتهٔ رابرت لتاست که سال‌ها پیش فاطمه مینایی مترجم و پژوهشگر فلسفه، آن را به فارسی ترجمه کرد.

اهیت و جایگاه لایب‌نیتس

فاطمه مینایی در گفت‌وگویی که با ایننا داشته دربارهٔ اهمیت و جایگاه لایب‌نیتس در تاریخ فلسفه می‌گوید: «لایب‌نیتس (Leibniz) برای اهل فلسفه یکی از چند فیلسوف بزرگ عصر جدید است که درست در میانهٔ تحولات عظیم فلسفی پس از دکارت و پیش از کانت قرار داشته است. گذشته از این لایب‌نیتس، انسان رنسانسی یا به‌تعبیر سنتی فردی ذوفنون است. او در حوزه‌های مختلفی از دانش کار کرده و اثرگذار بوده است. معمولاً در منابع تاریخ، در دو شاخه از دانش، یعنی تاریخ فلسفه و تاریخ ریاضیات نام او را می‌بینیم. در سدهٔ بیستم و بیست‌ویکم هم فیلسوفان متعددی از برتراند راسل انگلیسی تا ژیل دلوز و میشل بئر فرانسوی به جنبه‌های گوناگون اندیشه او توجه کرده‌اند. در فلسفه، لایب‌نیتس دیدگاه‌های اثرگذاری در حوزه‌های فراوانی داشته که از مهم‌ترین‌هایش الهیات، مابعدالطبیعه، اخلاق، منطق و شناخت‌شناسی است. در ریاضیات علاوه بر حساب دیفرانسیل و انتگرال در حوزه‌هایی مثل آمار و حساب ارقام دودویی (Binary Arithmetic) که امروزه آن را با علوم مرتبط با رایانه می‌شناسیم، اثر داشته است. یک وجه تأمل‌برانگیز در این فعالیت‌های فکری این است که بین دغدغه‌های لایب‌نیتس در ریاضیات و فلسفه، مناسبت و پیوند وجود دارد؛ مثلاً مسألهٔ پیوستگی و گسستگی و مفهوم نامتناهی یکی از مقاطع مشترک مابعدالطبیعه و ریاضیات اوست. علاوه بر این‌ها، او در زمینه‌های علمی متنوعی از جمله زمین‌شناسی، تاریخ طبیعی، تاریخ اروپا و حقوق فعالیت کرده است. رنه ولک در شکل‌گیری نقد ادبی و زیبایی‌شناسی آلمانی هم رد و نشانی از ارتباط و گفت‌وگوی نظر‌یپردازان آلمانی با فلسفه لایب‌نیتس می‌بیند که از طریق بیان عامه‌فهم‌تر کریستیان ولف بر دانشگاه‌های آلمان حاکم بود.»

موناد معادل روحانی اتم است

مینایی در ادامه دربارهٔ مشهورترین اصطلاحی که از لایب‌نیتس به جای مانده یعنی «موناد» می‌گوید: «فلسفهٔ لایب‌نیتس را تا حد زیادی می‌شود در مقایسه با سنت اندیشهٔ دکارتی فهمید. دکارت عالم هستی یا به تعبیر فنی «جواهر» را به جوهر مادی ممتد و جوهر روحانی اندیشنده تقسیم کرد. ماده فکر نمی‌کند، فکر هم ممتد نیست. برای همین یکی از مسأله‌های دکارت، یافتن نقطه اتصال روح و جسم بود. لایب‌نیتس از یک سو این اتصال را کاملاً از میان برداشت و گفت ذهن و بدن دو قلمرو جداگانه‌اند؛ اگر به نظر می‌رسد علتی بین این‌ها هست، حاصل هماهنگی پیشین بنیادی است که آفریدگار از آغاز پدید

آورده است. از سوی دیگر، آن جدایی را کاملاً از میان برداشت چون گفت بدن و اساساً هر جسمی نهایتاً از «موناد» تشکیل شده است. آن‌چه جسم مادی به نظر می‌رسد، خودش به‌خلاف تصور سنتی (مثلاً ارسطویی) جوهر نیست بلکه انبوه‌های است از «موناد»ها یا جواهر فرد. موناد به زبان ساده معادل روحانی اتم یا جزء لایتجزاست، خردترین واحد هستی، چیزی که خودش از اجزای دیگری ترکیب نیافته است. به این ترتیب، مؤلفهٔ بسیط هستی، امری روحانی می‌شود نه مادی. جهان به این صورت هم وحدت دارد و هم کثرت چون تکثرش در آحادی است که به هم پیوسته‌اند. مهم‌تر از آن، این نظریه به لایب‌نیتس این امکان را می‌دهد که آن پیوستگی پایان‌ناپذیری که در هستی می‌بیند را نگه دارد چون اتم او، اتم مادی نیست. ویژگی بارز موناد این است که ادراک دارد. بنابراین جهانی که لایب‌نیتس ترسیم می‌کند مجموعه‌ای از واحدهای مُدرک و ذی‌شعور است، البته آگاهی و ادراک همیشه به‌صورت کاملاً واضح و متمایز (به‌تعبیر دکارت) نیست و از مرتبه‌های بسیار ضعیف ادراک آشفته تا ادراک روشن را در بر می‌گیرد. خوب است به این نکته اشاره کنم که تأکید بر ادراک‌های ناآگاهانه یکی از اندیشه‌های لایب‌نیتس است که در تاریخ روان‌شناسی و روان‌کاوی تأثیرگذار بوده است.»

نظام‌ساز غیرانقلابی

به اعتقاد فاطمه مینایی، لایب‌نیتس یک فیلسوف نظام‌ساز است و می‌گوید: «مثل فیلسوفان بزرگ قدیم، جامع هم هست و در حیطه‌های متنوعی از منطق و مابعدالطبیعه تا اخلاق و الهیات قلم زده است؛ اما در مقایسه با اندیشه‌های انقلابی و نقاط عطف بعدی، فلسفهٔ او چیزی نیست که بیشتر افراد وقتی می‌خوانند بگویند که در فکرشان انقلابی شده است. انقلاب از آن نوع که در پرسش‌های شناخت‌شناسانه کانت، کشف تاریخ‌مندی در هگل، درک چشم‌انداز در نیچه، توجه به ناخودآگاه در فروید یا تأکید بر نقش ساختارهای تولید در فکر و در نگاه کارل مارکس می‌بینیم. با کانت، نوع تلقی ما از مابعدالطبیعه تغییر کرده است و در این سیاق، نظام مابعدالطبیعه لایب‌نیتس قدمایی و به‌اصطلاح کانت جزئی به‌نظر می‌رسد و فلسفه‌اش از این جهت از نقادی کانتی که دگرگونی اساسی در فهم ما پدید آورده، دور است. از این لحاظ طبیعی است که فلسفه‌ای محافظه‌کارانه‌تر کمتر جوینده داشته باشد. البته از روی تجربهٔ شخصی خودم با پایان‌نامه‌ها و رساله‌هایی که گاهی می‌بینم، لایب‌نیتس به نظر آن قدرها هم حاشیه‌ای نیست. به‌خصوص در مراکزی مثل دانشگاه تهران که ظاهراً هم‌چنان علاقه به نظام‌های مابعدالطبیعه و الهیات به سبک سنتی در آنها رایج است.»

مینایی دربارهٔ این که چرا به لایب‌نیتس علاقه‌مند شده می‌گوید: «حدود ۱۸ سالگی با فلسفهٔ لایب‌نیتس مواجه شدم. آشنایی‌ام با این فیلسوف طبق برنامهٔ درسی دانشگاه و پیش از این بود که کانت و فیلسوفان مهم بعدی را بخوانم. در آن زمان چیزی که در فلسفهٔ لایب‌نیتس جذبم کرد، کشف ضرورت منطقی بود. شگفت‌زده مجذوب اصل جهت کافی شدم. این که آن‌چه صرف تصادف به نظر می‌رسد مطلقاً ضروری بوده که اتفاق بیفتد. این فکر که موناد، تاریخش را در خودش دارد و هر قضیه‌ای دربارهٔ هر موجودی، تحلیلی است. مسأله‌ای که یک سرش به مشکل جبر و اختیار می‌خورد و سر دیگرش به مسأله استقرا و قیاس و امکان شناخت کامل.»

بیم‌ها و امیدهای هوش مصنوعی

همایش مبانی علمی و فلسفی هوش مصنوعی

عمرش به تماشای نقشش نرسید

فیلم ترنس مالیک پس از ۶ سال آماده نشد و ارشادی بازی‌اش را ندید

ویگو مورتسن و بیل پولمن را کاملاً حذف کرد.

همین اتفاق در فیلم «به سوی شگفتی» افتاد و شخصیت‌های جسیکا چستین و بری پیر حذف شدند. کریستین بیل نیز در «ترانه به ترانه» از فیلم کنار گذاشته شد. جان بلزدیل، که به تازگی کتاب «ساعات جادویی: فیلم‌ها و زندگی پنهان ترنس مالیک» را منتشر کرده، در پادکست خود با عنوان «نویسندگان در سینما» با جک فیسک، طراح تولید قدیمی آثار مالیک مصاحبه کرده است. فیسک در پروژه «مسیر باد» نیست اما از این پروژه اطلاع دارد و می‌گوید این ایده از دهه ۷۰ میلادی در ذهن مالیک بوده است. او اضافه کرد که مالیک معتقد است «مسیر باد» مهم‌ترین فیلم اوست. «مسیر باد» قرار است، بخش‌هایی از زندگی مسیح را از طریق بازنمایی تمثیل‌های انجیلی به تصویر بکشد. گفته می‌شود یکی از این تمثیل‌ها، نزول عیسی مسیح به دنیای مردگان خواهد بود.

بابک کریمی، بازیگر و تدوینگر سینما که همانند همایون ارشادی دوستی و همکاری دیرینه‌ای با عباس کیارستمی داشت با درگذشت ارشادی، مطلبی را منتشر و در آن به بازی او در فیلم ترنس مالیک هم اشاره کرده است. همیشه برادر بزرگ‌تر بود و احساس آرامش و اطمینان می‌داد. آخرین بار در منزل خواهرش، توفان عزیز همدیگر را دیدیم و از تجربه کاری‌اش با ترنس مالک پرسیدم. خیلی دوست داشتم در یک فیلم نقش دو برادر را بازی کنیم، نشد!

با وضعیتی که فیلم ترنس مالیک دارد، معلوم نیست او اصلاً پلان‌های ارشادی را از فیلم خود خارج نکند. با این وجود، خبر درگذشت «همایون ارشادی» با یادآوری بازی او در فیلم تحسین شده «طعم گیلان» در رسانه‌های معتبر جهان بازتاب داشته است.

بسیاری از رسانه‌های بین‌المللی از جمله خبرگزاری‌های AP، AFP، Barron's، India Today و Azerbaijan خبر درگذشت او را منتشر کردند و از نقش ماندگار «ارشادی» در سینمای جهان گفتند. آنها به ویژه حضور ارشادی در جشنواره کن و موفقیت فیلم «طعم گیلان» که جایزه نخل طلا را کسب کرد، نقطه عطفی در کارنامه او دانستند. «ددلین» بازی «ارشادی» در فیلم‌هایی همچون «بادبادک‌باز» را از نقاط قوت کارنامه هنری این هنرمند دانسته است.

در بسیاری از گزارش‌ها از جمله در RFI به زبان اسپانیایی و برخی رسانه‌های آسیایی به نبرد همایون ارشادی با سرطان اشاره شده است. پلن‌های اجتماعی نیز ملو از پیام‌های تسلیت و یادبود برای این بازیگر بود. کاربران و دوستداران سینما با به اشتراک گذاشتن تصاویر و لحظاتی از آثار شاخص این بازیگر به ویژه تصاویری از فیلم «طعم گیلان» یاد و خاطره او را گرامی داشتند. در صفحات ایکس نیز هشتگ‌هایی چون #HomayounErshadi و #TasteOfCherry به سرعت در میان کاربران محبوب شد.

سایت آی‌دی‌پی هم با انتشار خبر درگذشت بازیگر کشورمان با یاد کردن از ارشادی به عنوان بازیگر افسانه‌ای ایرانی به معرفی ۵ فیلم برتر او از جمله «درخت گلابی» ساخته «داریوش مهرجویی»، «سی دقیقه پس از نیمه‌شب» ساخته «کاترین بیگلزو»، «تحت تعقیب‌ترین مرد» به کارگردانی «آنتون کریسن»، «بادبادک‌باز» به کارگردانی «مارک فورستر» و «طعم گیلان» ساخته «عباس کیارستمی» پرداخته و از شانس ارشادی برای دریافت جایزه به واسطه فعالیت هالیوودی او سخن گفته که محقق نشده است.

همایون ارشادی در حالی در ۷۸ سالگی از دنیا رفت که یکی از آخرین تجربه‌های بین‌المللی‌اش بازی در جدیدترین فیلم ترنس مالیک بوده اما به دلیل طولانی شدن مراحل پس از تولید فیلم، عمرش به تماشای آن نرسید.

فیلم «مسیر باد» دهمین ساخته بلند سینمایی ترنس مالیک، فیلمساز مشهور آمریکایی است که بیش از ۶ سال است در مرحله تدوین و پس از تولید به‌سر می‌برد و در حالی که بسیاری از علاقه‌مندان به سینما امیدوار بودند این فیلم را در سال ۲۰۲۵ تماشا کنند، هنوز خبری از تکمیل این فیلم نیست. در میان بازیگران فیلم «مسیر باد» نام لیلا حاتمی هم در نقش مریم مجدلیه ذکر شده و همایون ارشادی نیز یکی دیگر از بازیگران آن است. در گزارش یکی از رسانه‌های معتبر آمده که «مسیر باد» در مرحله پس‌تولید گیر کرده و احتمال دارد هرگز اکران نشود. فیلم مالیک در سال ۲۰۱۹ با عنوان موقت «آخرین سیاره» فیلمبرداری شد و داستان زندگی عیسی مسیح را دنبال می‌کند و دارای بازیگران بسیاری است. شبیه فیلم «آخرین وسوسه مسیح» اثر مارتین اسکورسیزی، فیلم مالیک رویکردی متفاوت به داستان کلاسیک کتاب مقدس دارد. در این فیلم ژزا روهرینگ نقش عیسی، مارک راینس نقش شیطان و ماتیاس شونارتس نقش پطروس را بازی می‌کنند و کسانی که در پروژه دخیل بوده‌اند، «مسیر باد» را در ارائه داستان عیسی غیرمتعارف توصیف کرده‌اند.

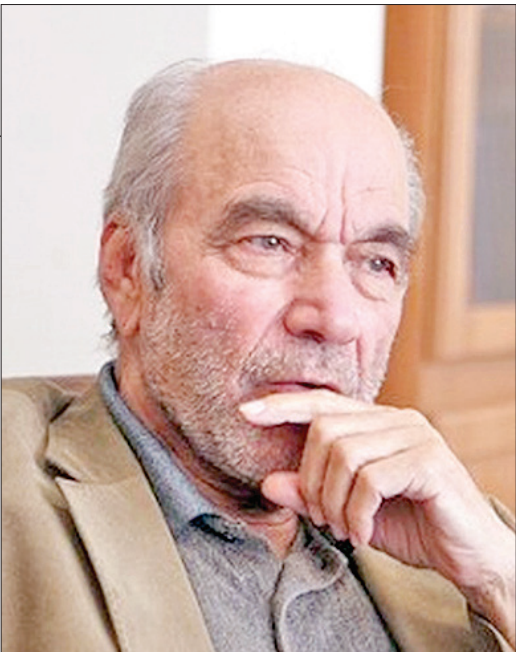
با اینکه این فیلم ممکن است برای مخاطبان مذهبی جنجالی به نظر برسد، دلیل اصلی عدم انتشار «مسیر باد» روند تدوین فیلم است. طبق گزارش تلگراف بیش از ۳۰۰۰ ساعت فیلمبرداری برای این پروژه انجام شده یعنی هنوز مقدار زیادی از فیلم باقی است که باید برش داده تا پروژه قابل ارائه شود. مالیک حتی گفته است که فیلم «هنوز هیچ جای کارش تمام نشده است».

با وجود گزارش‌های قبلی مبنی بر اتمام تدوین، فیلم «مسیر باد» ساخته ترنس مالیک هنوز آماده نمایش نیست و با ۳۰۰۰ ساعت فیلم خام، یکی از چالش‌برانگیزترین پروژه‌های سینمایی است.

علاقه‌مندان به سینما امیدوار بودند که ترنس مالیک بالاخره فیلم «مسیر باد» را در سال ۲۰۲۵ رونمایی کند اما به تازگی شنیده‌ها از فردی که به خوبی از روند پساتولید فیلم مطلع است، حاکی از آن است که این فیلم هنوز به پایان نرسیده است. سال گذشته گزارش‌های امیدوارکننده‌ای منتشر شد که نشان می‌داد، فیلم در حال نزدیک شدن به مرحله پایانی است و گفته می‌شد تدوین به اتمام رسیده و پساتولید در مرحله صداگذاری قرار دارد. حتی بازیگر اصلی فیلم، ژزا روهرینگ، که نقش عیسی مسیح را در این فیلم حماسی مذهبی بازی می‌کند، اعلام کرده بود که این فیلم در جشنواره کن ۲۰۲۵ به نمایش درخواهد آمد.

ترنس مالیک روشی خاص برای تدوین فیلم‌هایش دارد و سعی می‌کند که ریتم شاعرانه مناسب برای روایت خود پیدا کند و گاهی سال‌ها طول می‌کشد تا از نسخه نهایی راضی شود. روش آزادانه او در تدوین، گاهی ارزش انتظار کشیدن را داشته و نتایج آن فیلم‌هایی مانند «درخت زندگی» و «خط باریک سرخ» بوده است.

مالیک حتی معروف است که بازیگران مشهور زیادی را از فیلم‌هایش حذف می‌کند. در «خط باریک سرخ» او نقش‌های فیلمبرداری شده بیلی باب تورتون، میکی رورک،

ملاصدرا هر یک مکتب فلسفی خاص خود را داشته‌اند. مفهوم صاحب مکتب این است که حتی اگر سوالی در زمان آنان مطرح نبوده، قرن‌ها بعد می‌توان بر اساس همان

دیدگاه: یادداشت اقتصادی

زخم عمیق

تحریم‌ها چه بلایی
سر زندگی و کسب‌وکارمان می‌آورند؟

سعید خوش‌بین

گروه اقتصاد

تحریم‌ها آنقدر سخت و جانکاه هستند که هرچه درباره آثار زیان‌بارشان بنویسیم، کم است. مصداق‌هایش هر روز پیش چشم ماست؛ فروشنده‌ای که به قفسه‌های خالی مغازه‌اش نگاه می‌کند، مدیری که نگران تعدیل نیروهایش است، کارگری با حقوق نصف شده به خانه برمی‌گردد و مادر خانواده‌ای، نگران داروی فرزند بیمار است که به سختی پیدا می‌شود. اینها فقط تصویر کوچکی از زندگی روزمره‌ای است که تحریم‌ها آن را تحت فشار قرار داده‌اند. تحریم‌ها نه تنها اقتصاد کشور را با چالش‌های جدی مواجه کرده‌اند بلکه زندگی روزمره مردم و فعالیت کسب‌وکارها را نیز عمیقاً تحت تأثیر قرار داده‌اند. اثرات این محدودیت‌ها را می‌توان در چهار محور اصلی اقتصاد، زندگی مردم، کسب‌وکارها و سلامت و رفاه عمومی بررسی کرد. در حوزه اقتصادی، کاهش ارزش پول ملی یکی از محسوس‌ترین پیامدهاست. از سال ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۳ ارزش ریال بیش از ۳۰ برابر کاهش یافته و قدرت خرید مردم به شکل چشمگیری افت کرده است. این کاهش ارزش پول در کنار تورم مزمن که میانگین آن در دهه ۱۳۹۰ حدود ۴۰ درصد بوده و جزو بالاترین نرخ‌ها در جهان به شمار می‌رود، فشار اقتصادی را بر خانوارها دوچندان کرده است. رشد اقتصادی نیز پایین و ناپایدار است؛ میانگین رشد سالانه GDP بین سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۴۰۲ کمتر از یک درصد بوده و سرمایه‌گذاری خارجی از بیش از ۵ میلیارد دلار در ۲۰۱۷ به کمتر از ۵۰۰ میلیون دلار در ۲۰۲۳ کاهش یافته است.

این محدودیت‌ها مستقیماً بر زندگی روزمره مردم تأثیر گذاشته‌اند. قدرت خرید خانوارهای شهری در ۱۰ سال گذشته حدود ۵۰ تا ۶۰ درصد کاهش یافته و بیش از ۳۰ درصد جمعیت زیر خط فقر نسبی قرار دارند. قیمت کالا‌های اساسی مانند برنج، گوشت و لبنیات بین ۵ تا ۱۰ برابر افزایش یافته است در حالی که بیکاری پنهان در میان مشاغل موقت و غیررسمی به ویژه در میان جوانان و زنان رو به افزایش است. مهاجرت نیروی متخصص به ویژه پزشکان و تحصیل‌کردگان نیز در سال‌های اخیر شدت گرفته است. کسب‌وکارها نیز از پیامدهای تحریم‌ها مصون نمانده‌اند. دسترسی محدود به مواد اولیه و تجهیزات به ویژه در صنایع خودرو، دارو، نفت و فناوری موجب کاهش تولید و تعطیلی برخی بنگاه‌ها شده است. محدودیت در دسترسی به سیستم‌های بانکی بین‌المللی مانند سوئیفت و افزایش هزینه حمل‌ونقل و بیمه، صادرات و واردات را دشوار کرده و رقابت‌پذیری شرکت‌ها را کاهش داده است. بسیاری از بنگاه‌های کوچک تعطیل یا به بازارهای غیررسمی منتقل شده‌اند و فعالیت‌های واسطه‌گری و رانت افزایش یافته است. بخش‌های خاص مانند سلامت، آموزش و انرژی بیشترین آسیب را دیده‌اند. کمبود داروهای حیاتی، به ویژه برای بیماران خاص و سرطانی، تأخیر در واردات تجهیزات پزشکی و اختلال در پرداخت‌های بانکی موجب افزایش مرگ‌ومیر و آسیب به سلامت عمومی شده است. در حوزه آموزش و فناوری، محدودیت دسترسی به نرم‌افزارها و خدمات بین‌المللی مانع از توسعه مهارت‌ها و نوآوری‌ها شده است. فرسودگی زیرساخت‌های انرژی و حمل‌ونقل و توقف پروژه‌های زیست‌محیطی، دسترسی به آب سالم و برق پایدار را کاهش داده و موجب افزایش آلودگی هوا و بیماری‌های تنفسی شده است. تحریم‌ها همچنین اثرات روانی و اجتماعی قابل توجهی دارند. افزایش استرس، اضطراب و ناامیدی در جامعه، کاهش امید به زندگی و فشار بیشتر بر گروه‌های آسیب‌پذیر مانند کودکان، زنان و سالمندان، پیامدهای بلندمدت این محدودیت‌هاست. خانوارها در تلاش برای تأمین نیازهای روزمره با دشواری مواجه‌اند و سیستم بهداشت و درمان با کاهش بودجه و مهاجرت پزشکان و پرستاران، توان ارائه خدمات مناسب را از دست داده است. امنیت غذایی نیز تحت فشار است. محدودیت واردات کود، بذر و نهاده‌ها موجب کاهش تولید مواد غذایی تا ۳۰ درصد شده و افزایش شدید قیمت‌ها، گسترش سوء تغذیه در میان کودکان و سالمندان را تشدید کرده است. در کشورهایی با تحریم گسترده شاخص گرستگی حتی تا دو برابر افزایش یافته است. به طور کلی تحریم‌ها مانند زخمی مزمن بر بدن اقتصاد و زندگی مردم نشست‌ه‌اند؛ از کاهش ارزش پول و افت قدرت خرید گرفته تا تهدید سلامت، امنیت غذایی و رفاه اجتماعی. عبور از این بحران بدون تغییر در سیاست‌ها و بازگشایی مسیرهای اقتصادی و تجاری برای مردم و کسب‌وکارها دشوار و پرهزینه خواهد بود.

مهتا معرفت

مترجم

تورم منفی و کاهش مداوم قیمت‌ها در چین اکنون آثار مخرب خود را بر زندگی مردم و فعالیت بنگاه‌های اقتصادی این کشور نمایان کرده است. دستمزد یک کارگر کارخانه چینی که ۵ سال پیش به‌طور میانگین حدود ۹۸۰ دلار در ماه بود اکنون به حدود ۶۳۰ دلار در ماه کاهش یافته است. این افت شدید در درآمد واقعی در کنار رکود بازار کار و کاهش تقاضای مصرف‌کننده، زنگ خطر جدیدی برای دومین اقتصاد بزرگ جهان به صدا درآورده است. بر اساس گزارش بلومبرگ از میان ۶۷ کالای منتخب مورد بررسی قیمت ۵۱ قلم کالا در دو سال اخیر کاهش یافته است. بخش قابل توجهی از این کالاها در محاسبه شاخص رسمی قیمت مصرف‌کننده چین (CPI) لحاظ نمی‌شوند، اما در واقعیت، فشار کاهشی بر بنگاه‌ها و درآمد خانوارها وارد کرده‌اند. از سوی دیگر شاخص GDP Deflator چین برای ۱۰ فصل پیاپی منفی بوده است پدیده‌ای که نشان‌دهنده ورود اقتصاد به چرخه‌ای طولانی از کاهش قیمت‌ها و سودآوری پایین است به‌ویژه در بخش کالاهای صنعتی و تولیدی.

بررسی عملکرد ۶ هزار شرکت بورسی چینی نیز نشان می‌دهد که حدود ۲۵ درصد از آنها در نیمه نخست سال جاری

میلادی زیان‌ده بوده‌اند؛ آماري که بالاترین سطح در ۲۵ سال گذشته محسوب می‌شود. همزمان سهم شرکت‌های زامبی یا بنگاه‌هایی که حتی توان پرداخت بهره بدهی‌های خود را ندارند از ۱۹ درصد در ۵ سال پیش به ۳۴ درصد افزایش یافته است. این روند نشان می‌دهد که بخش قابل توجهی از ظرفیت تولید در چین عملاً غیرفعال یا کم‌بازده است و با تزیق وام‌های دولتی سر پا مانده‌اند.

در بازار کار نیز نشانه‌های رکود آشکار است. میانگین پیشنهاد پرداخت شرکت‌های خصوصی در ۳۸ شهر بزرگ چین بین سال‌های ۲۰۲۲ تا ۲۰۲۴ حدود ۵ درصد کاهش یافته است. حتی در بخش‌های پررشد و فناوری‌محور مانند هوش مصنوعی، میزان دستمزدها نسبت به اوج سال ۲۰۲۲ ۷ درصد افت نشان می‌دهد. این امر از کاهش انتظارات بازار و افت اعتماد به آینده اقتصاد حکایت دارد.

در همین حال، بدهی خانوارهای چینی نسبت به تولید ناخالص داخلی به حدود ۱۱۰ درصد رسیده است. یعنی بالاترین رقم ثبت شده در تاریخ اقتصاد چین. افزایش بدهی خانوار در کنار رکود قیمت املاک، فشار مالی سنگینی

بازار سهام

روی مدار نزول

نکته مثبت مبادلات دیروز چه بود؟

نسرین خدادادی

گروه اقتصاد

مبادلات دیروز در بورس تهران با وجود فشار عرضه در ابتدای روز در نهایت با نوسان محدود شاخص‌ها و بهبود نسبی تقاضا به پایان رسید. شاخص کل بورس در پایان معاملات با افت ۸۰

آینه رنج

فواد شمس روزنامه‌نگار و تحلیلگر سیاسی صبح روز چهارشنبه جان باخت

گروه اجتماعی: مرگ ناگهانی فواد شمس، روزنامه‌نگار و

تحلیلگر سیاسی، که صبح دیروز به زندگی خود پایان داد، شوک بزرگی برای جامعهٔ رسانه‌ای ایران بود. شمس در صفحهٔ توئیتر، خود را «دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی دانشگاه تربیت مدرس» معرفی کرده و در آخرین توییت‌هایش از ناامیدی و مرگ نوشته بود. شمس متولد اوایل دههٔ ۱۳۶۰ بود و در دوران دانشجویی در دانشگاه تهران به‌عنوان فعال چپ‌گرا در جنبش دانشجویی شناخته می‌شد. او که کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری داشت، مهر امسال وارد دورهٔ دکتری جغرافیای روستایی در دانشگاه تربیت مدرس شد. شمس در رسانه‌هایی مثل هفته‌نامهٔ متن، حاشیه، صدا، روشن، روزنامهٔ هم‌میهن، وب‌سایت عصر ایران و نشریات تخصصی گردشگری قلم می‌زد. این تجربهٔ گسترده باعث شده بود که نامش در میان تحریریه‌های مختلف شنیده شود. او در دههٔ ۸۰ خورشیدی از فعالان دانشجویی بود و در اعتراضات پس از انتخابات ریاست‌جمهوری ۱۳۸۸ بازنداشت شد. این پیشینهٔ سیاسی در سال‌های بعد سایهٔ سنگینی بر زندگی حرفه‌ای‌اش انداخت؛ شمس با وجود تحصیلات و تجربه، تنها قراردادی پیمانی در شهرداری کرج داشت و تلاش او برای رسمی کردن قرارداد به دلیل «سوابق سیاسی» بی‌نتیجه مانده بود. از نظر اقتصادی، او نه تنها ثبات شغلی نداشت بلکه درگیر هزینه‌های زندگی روزمره و تحصیل بود.

محیط زیست

اسیر مازوت

وزیر نیرو می‌گوید اگر مجبور باشم مازوت می‌سوزانیم

فائزه مومنی

گروه اجتماعی

تهران بار دیگر زیر لحافی از دود و گرد و غبار فرو رفت. وارونگی دما، نبود باد و انبوه خودروهای فرسوده، سال‌هاست که کیفیت هوای این کلان‌شهر را به مرز «بسیار ناسالم» می‌رساند. طبق آمار، پایتخت‌نشینان در سال گذشته فقط ۱۰ روز هوای پاک داشته‌اند و ۱۱۹ روز ناسالم بوده است. گزارش‌های پیش‌کیفیت هوا نشان می‌دهد که در نیمهٔ آبان امسال شاخص آلودگی هوای تهران به ۱۵۲ واحد رسید و تنها ۶ روز هوای پاک از آغاز سال ثبت شده است؛ بنابراین می‌توان گفت این روزها هوا در مرز هشدار قرار دارد و مدارس و ادارات بارها به دلیل آلودگی تعطیل شده‌اند. گزارش دیگری تأکید می‌کند که تهران با AQI حدود ۱۵۷ یکی از آلوده‌ترین شهرهای جهان در هفته گذشته بوده است. در نتیجه، نگاه‌ها بار دیگر به سمت سیاست‌های انرژی و استفاده از سوخت‌های آلایند- به‌ویژه مازوت- دوخته شده است. در این شرایط عباس علی‌آبادی، وزیر نیرو، با اشاره به اینکه ایران تنها تعداد محدودی نیروگاه مازوت‌سوز دارد، تأکید کرد که مازوت کالایی گران‌قیمت است و علاقه‌ای به سوزاندن آن نداریم. علی‌آبادی توضیح داد که همه سوخت‌های فسیلی صرفاً برای سوزاندن نیستند و مازوت را می‌توان مانند چوب درخت تصور کرد که فقط در مواقع اضطراری سوزانده می‌شود. وی هشدار داد در صورت کمبود گاز یا سرمای شدید، اولویت با تأمین گرمایش منازل است و «ممکن است مصرف آتقدر بالا باشد که گاهی مجبور شویم برای تأمین برق مردم مازوت بسوزانیم». وزیر نیرو افزود که برنامه وزارت نیرو، توسعه نیروگاه‌های تجدیدپذیر است اما افزایش مصرف برق می‌تواند، دولت را به اقداماتی وارداد که خود نیز علاقه‌ای به آن ندارد. این سخنان در بحبوحه آلودگی شدید هوای تهران و بسته شدن مدارس، اعتراضی است به اینکه وعده‌های پیشین درباره حذف مازوت به بن‌بست رسیده‌اند.

وعده‌های فراموش شده: «دیگر مازوت نمی‌سوزانیم»

زمستان گذشته، مسعود پزشکیان- که تازه به عنوان رئیس‌جمهور انتخاب شده بود- در مراسم افتتاح پروژه‌های وزارت نیرو اعلام کرد: «دیگر مازوت نمی‌سوزانیم... نوع مصرف انرژی ما ایراد دارد و باید درست مصرف کنیم». کمی بعد، هیات دولت چهاردهم مصوبه‌ای صادر کرد که به موجب آن سه نیروگاه

بحران معیشت خبرنگاران

روزنامه‌نگاران در کنار کارگران، پرستاران و معلمان از ناامنی شغلی و فشار اقتصادی رنج می‌برند. برخی دستگاه‌ها حتی از اجرای قوانین حمایتی خبرنگاران مانند مادهٔ ۴۶ قانون مطبوعات و آیین‌نامهٔ مشاغل سخت و زیان‌آور سر باز می‌زنند. رئیس کمیسیون اصل ۹۰ مجلس شورای اسلامی در گفت‌وگویی با «خانه ملت» گفته است که خبرنگاران مشمول قانون بازنشستگی ۲۰ ساله‌اند و هر خبرنگاری که حقش ضایع شده باشد، می‌تواند شکایت کند؛ او تأکید کرده که هیچ دستگاهی حق ندارد، اجرای این قوانین را به تعویق بیندازد. این اظهارات به‌خوبی نشان می‌دهد چقدر قوانین روی کاغذ هستند و در عمل اجرا نمی‌شوند. مطابق با نتایج اولین پیمایش جامع انجمن صنفی روزنامه‌نگاران تهران: دو سوم روزنامه‌نگاران مورد پرسش دستمزدی بین ۱۰ تا ۲۰ میلیون تومان در ماه دریافت می‌کنند. حدود ۲۰ درصد کمتر از ۱۰ میلیون تومان حقوق دارند و یک‌سوم بدون قرارداد رسمی کار می‌کنند. بیشتر آنها جوان و تحصیل‌کرده هستند و نیمی از آنان آجاره‌نشین‌اند و سابقهٔ بیمه‌شان کمتر از سابقهٔ کاری‌شان است. ۵/۷ درصد هیچ بیمه‌ای ندارند و ۴/۴۸ درصد کمتر از ۱۰ سال سابقهٔ بیمه دارند. حتی ۹/۱۵ درصد از خبرنگاران تمام‌وقت فاقد بیمهٔ کار هستند و ۶/۳۷ درصد بیمهٔ درمان تکمیلی ندارند. طبق این آمار، اکثریت روزنامه‌نگاران با

دولتی می‌پردازند. او به واسطهٔ سوابق دانشجویی‌اش نه تنها از ورود به برخی تحریریه‌ها محروم شد بلکه حتی در شهرداری کرج نیز استخدام رسمی نشد. همین ناامنی شغلی و بی‌عدالتی در گرزینش‌ها در نوشتهٔ فیاض زاهد بازتاب یافته بود. شمس در روزهای آخر عمرش در شبکه‌های اجتماعی از «پوچی زمانه» و «بی‌فایده‌گی تلاش‌ها» می‌نوشت؛ توییت‌هایی که امروز با نگاهی دیگر خوانده می‌شود. مرگ فواد شمس باید بهانه‌ای برای نگرستن به وضعیت رسانه‌ها باشد. او دانش‌آموختهٔ دانشگاه تهران بود، سابقهٔ همکاری با نشریات مختلف داشت و این اواخر هم کارمند پیمانی شهرداری کرج بود؛ با این حال آیندهٔ شغلی‌اش نامعلوم و درآمدش اندک بود. در کشوری که تورم بالا است و هزینهٔ زندگی هر روز افزایش می‌یابد، روزنامه‌نگاری با حقوق ناچیز و فشارهای سیاسی و روانی عملاً به حرفه‌ای فرساینده تبدیل شده است. آمارهای انجمن صنفی نشان می‌دهد که بسیاری از خبرنگاران، فکر ترک حرفه را در سر دارند؛ آنها همان «مرده‌های بی‌جانی» هستند که فیاض زاهد از آنان گفت.

</

سازندگی: روزنامه سیاسی و اجتماعی • صاحب امتیاز: حزب کارگزاران سازندگی ایران • مدیرمسئول: امیر اقتناعی • سردبیر: اکبر منتجبی
زیرنظر شورای سیاست‌گذاری: سیدحسین مرعشی (رئیس)، محمد عطریانفر، محمد قوچانی، علی هاشمی، سیدعلیرضا سیاسی‌راد، امیر اقتناعی

مدیرهنری: رضا دولت‌زاده • عکس: رضا معطریان • ویراستار: سعیده آری‌نفر • نشانی: تهران، پاسداران، نگارستان پنجم، پلاک ۸، تلفن: ۲۲۸۴۱۲۶۲ • چاپ: امید نشر ایرانیان: ۹–۸۸۵۳۷۱۶۸ • توزیع: نشر گستر امروز: ۶۱۹۳۳۰۰

کارنامه: خاطرات هاشمی ۱۳۸۰

افراط در اختلاف ۳۰۱

ادامه سه‌شنبه ۱۶ اسفند

افتتاح ضریح نوساز امام رضا (ع)

وسط خطبه دوم برای پخش مستقیم افتتاح ضریح نوساز امام رضا(ع) با حضور رهبری، پخش خطبه از تلویزیون که به صورت مستقیم بود، قطع و سئوال‌انگیز شده است. قبل از نماز گفتم، سوره اعلی و شمس را روی ورقه‌ای به من بدهند که در حال نماز عید از رو بخوانم؛ اشتباهی به جای سوره شمس، سوره تکویر را آماده کرده بودند؛ خوب شد که متوجه شدم و اصلاح شد. ظهر، بچه‌ها جمع بودند.

چهارشنبه ۱۷ اسفند

افتتاح همایش سراسری فرماندهان

صبح برای افتتاح همایش سراسری فرماندهان به ستاد هوانیروز در لویزان رفتیم. با استقبال نظامی وارد شدیم. دقایقی با فرمانده جدید نزاجا [= نیروی زمینی ارتش]، تیمسار [ناصر] محمدی‌فر و فرمانده هوانیروز، امیر [مجید] عقیقی‌روان، [فرمانده هوانیروز] و مسئول عقیدتی سیاسی نزاجا و هوانیروز مذاکره کردم. خواستار واگذاری شرکت پنها، [= شرکت پشتیبانی و نوسازی هلی‌کوپترهای ایران] با مسئولیت تعمیرات کلی بالگردها و در اختیار وزارت دفاع به هوانیروز شدند. در زمان جنگ هم چنین تقاضاهایی بود. گفتند، آمریکا هلی‌کوپترهای پیشرفته جدیدی به نام آپاچی در سازمان نظامی خود آورده و هلی‌کوپترهای نوع موجود را در ارتش کنار گذاشته و بعضی از کشورهای منطقه هم دارند آنها را تهیه می‌کنند و ما باید فکری بکنیم.

در جلسه ضمن گزارش کار، سخنرانی من در مجلس دربارهٔ شهادت خلبان [علی‌اکبر] شیرودی را خواندند؛ جالب بود. به خاطر حمایت‌های گذشته من از هوانیروز، لوح تقدیر و ماکت هلی‌کوپتر کُبری هدیه دادند. گزارشی از هوانیروز و گزارشی از تربیت خلبان جدید برای جایگزینی خلبانانی که به زودی بازنشسته می‌شوند و تعمیرات و عملیات دادند. من هم سخنرانی مفصلی دربارهٔ نقش اساسی هوانیروز در جنگ و حوادث مهم کشور و مبارزه با اشراار نمودم و از نگه‌داری خوب ناوگان قدردانی کردم. به دفترم رفتم. آقای [احمد‌رضا] کاظمی، مدیرعامل هما که اخیراً عزل شده، آمد. شرحی از خدمات خود و خرید چند فروند [هواپیمای] ایرباس دست دوم داد و گفت، خرید ایرباس نو از فرانسه که در سفر آقای [سیدمحمد] خاتمی [رییس‌جمهور] تفاهم شده با مخالفت آمریکا مواجه و منتفی شده است. از برخورد وزیر جدید راه [و ترابری] به خاطر جناحی عمل کردن، گله نمود. اخوی محمد، [معاون اجرایی رییس‌جمهور] آمد. در مورد مطالب مقاله‌ای که برای همایش وفاق ملی تهیه کرده و نیز جوابی که به سازمان مدیریت و برنامه و بودجه در مورد گزارش عملکرد دولت فعلی داده که مطالب نادرستی از عملکرد دولت قبلی هم دارد، مشورت کرد. گفتم، همایش فعلاً منتفی شده است. عصر مصاحبه‌ای با آقای صادق‌الحسینی دربارهٔ مسایل مهم جنگ و انقلاب داشتم. آقای [علی] فلاحیان، [وزیر اسبق اطلاعات] آمد و گفت، جناح راست از نامزد شدن او در انتخابات ریاست‌جمهوری ناراحت است و مخالفت می‌کنند. من هم گفتم، صلاح نیست که نامزد شود.

مفقودی

برگ سبز خودروی سواری سیستم سایپا تیپ تیبیا مدل ۱۴۰۰ به رنگ سفید به شماره انتظامی ۷۹ – ۷۵۷ ن ۴۶ به شماره موتور ۱۵/۹۳۰۶۲۲۵ و به شماره شاسی M۵۷۶۲۷۲۷-NASA۱۱۱۰۰ مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد.

علیرضا گوهری

روزنامه‌نگار

در سالروز درگذشت رهی معیری، شاعری که حتی مرگ هم نتوانست، غزل‌هایش را از جان مردم ایران بگیرد باید از رازی کمتر گفته شده و عشقی نافرجام سخن گفت؛ از شاعری مجنون که در سال ۱۳۴۷ در ۵۹ سالگی بر اثر سرطان در تهران درگذشت. در ۵۷ سالگی مرگ رهی می‌توان رجوع کرد به عشق او و مریم فیروز؛ زنی از خاندان قاجار، نادره دوران خود، که عاشقی را چنان بر رهی تنگ کرد که کم از جنون نبود. اگرچه عشق آتشین رهی نافرجام ماند اما آنچه از عشق باقی ماند، او در اشعارش ریخت تا خوانندگانش، آن ابیات را با دل بنوشند.

صدای گلیا هنوز در گوش ماست که شعر رهی را می‌خواند:
به کنارم بنشین، تا که بگویم غم دل ...
صدایی که گویی از اعماق تاریخ می‌آید؛ صدای مردی که عاشق شد و هرگز فراموش نکرد.

تهران دهه ۱۳۱۰

تهران آن سال‌ها شهری بود میان اشرافیتی رو به افول و مدرنیته‌ای خام. در مهمانی‌ای از همان نوع که در خانه‌های فرمانفرمایان برگزار می‌شد، رهی معیری برای نخستین بار مریم فیروز را دید؛ زنی زیبا، با نگاهی نافذ، از تبار قاجار که در محافل روشنفکری می‌درخشید. رهی آن زمان شاعری شناخته‌شده بود؛ چهره‌ای آرام، لبخندی شرمگین و چشمانی که همیشه انگار از رؤیایی دور می‌آمدند. مریم، برعکس، پرانرژی، جسور و اهل بحث بود؛ زنی که به زبان فرانسه شعر می‌خواند و از سیاست اروپا حرف می‌زد. در آن مهمانی، وقتی صدای رهی را شنید که شعری از خودش را خواند، گفته می‌شود لحظه‌ای طولانی نگاهشان در هم گره خورد. شاید از همان لحظه عشق آغاز شد بی‌آنکه کسی بداند، زندگی برایشان چه نقشه‌ای کشیده است.